

Dosarul nr. 3ra-781/21

Prima instanță: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Panov, D. Dulghieru, V. Buhnaci)

DECIZIE

10 iulie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Maria Ghervas
Nicolae Craiu
Nina Vascan
Victor Burduh

examinând recursul depus de Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova, în cauza de contencios administrativ, la acțiunea depusă de Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr” împotriva Comisiei Electorale Centrale, persoane terțe Biroul Politici de Reintegrare din cadrul Cancelariei de Stat a Guvernului Republicii Moldova, Comisia Unificată de Control din cadrul Cancelariei de Stat a Guvernului Republicii Moldova, Inspectoratul General al Poliției, Serviciul de Informații și Securitate cu privire la anularea în parte a actelor administrative, împotriva hotărârii din 8 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care acțiunea a fost admisă,

c o n s t a ț ă:

La 7 iunie 2021 Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr” a depus prin prisma art. 191 alin. (3) Cod administrativ la Curtea de Apel Chișinău cerere de chemare în judecată în ordinea contenciosului administrativ împotriva Comisiei Electorale Centrale, persoane terțe Biroul Politici de Reintegrare din cadrul Cancelariei de Stat a Guvernului Republicii Moldova, Comisia Unificată de Control din cadrul Cancelariei de Stat a Guvernului Republicii Moldova, Inspectoratul General al Poliției, Serviciul de Informații și Securitate cu privire la anularea în parte a actului administrativ.

În motivarea acțiunii a indicat că la 5 iunie 2021 de către Comisia Electorală Centrală a fost emisă hotărârea nr. 4965 cu privire la organizarea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni în cadrul alegerilor parlamentare anticipate din data de 11 iulie 2021, după cum urmează:

1. Se organizează, în cadrul alegerilor parlamentare anticipate din data de 11 iulie 2021, secțiile de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni, (conform anexei, municipiul Chișinău 2, orașul Anenii Noi, raionul Anenii Noi 1, comuna Calfa, raionul Anenii Noi 2, satul

Gura Bîcului, raionul Anenii Noi 2, satul Hîrbovăț, raionul Anenii Noi 1, satul Varnița, raionul Anenii Noi 4, comuna Zolotievca, raionul Anenii Noi 1, orașul Căușeni, raionul Căușeni 2, satul Chircăiești, raionul Căușeni 2, satul Copanca, raionul Căușeni 2, comuna Fîrlădeni, raionul Căușeni 1, satul Hagirnus, raionul Căușeni 2, orașul Criuleni, raionul Criuleni 1, comuna Cocieri, raionul Dubăsari 2, comuna Corjova, raionul Dubăsari 1, comuna Coșnița, raionul Dubăsari 1, comuna Coșnița (satul Pohrebea), raionul Dubăsari 1, satul Doroțcaia, raionul Dubăsari 2, comuna Molovata Nouă, raionul Dubăsari 1, satul Ustia, raionul Dubăsari 1, satul Sănătăuca, raionul Florești 4, orașul Rezina, raionul Rezina 4, orașul Ștefan Vodă, raionul Ștefan Vodă 1, comuna Răscăieți, raionul Ștefan Vodă 1, municipiul Bender 2);

2. Consiliul electoral al circumscripției electorale pentru localitățile din stânga Nistrului nr. 37 va constitui secțiile de votare și birourile electorale ale acestora;

3. Ministerul Afacerilor Interne, în baza atribuțiilor ce îi revin conform prevederilor Codului electoral, va întreprinde toate măsurile necesare privind menținerea ordinii publice în localitățile unde își au sediul secțiile de votare enumerate în anexa la prezenta hotărâre;

4. În scopul garantării securității procesului de votare la secțiile de votare din localitățile aflate în Zona de Securitate, Comisia Electorală Centrală va face apel către observatorii naționali, internaționali și Comisia Unificată de Control în vederea monitorizării desfășurării pașnice a procesului electoral în cadrul secțiilor de votare menționate.

Reclamantul Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr” a considerat ca fiind ilegală hotărârea Comisiei Electorale Centrale a Republicii Moldova nr. 4965 din 5 iunie 2021 cu privire la organizarea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni în cadrul alegerilor parlamentare anticipate din data de 11 iulie 2021.

În acest sens, a invocat că potrivit art. 32 alin. (3) Cod electoral, la deschiderea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului se vor respecta, în particular, următoarele criterii: a) secțiile de votare se vor deschide în unitățile administrativ-teritoriale aflate sub control constituțional al autorităților Republicii Moldova, atât de pe malul stîng, cât și de pe malul drept al Nistrului; b) pentru localitățile din stînga Nistrului vor fi deschise secții de votare distincte în baza datelor din Registrul de stat al alegătorilor, inclusiv în baza înregistrării prealabile, conform procedurii stabilite prin regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală; c) la deschiderea secțiilor de votare se va ține cont de numărul alegătorilor care au participat la scrutinele precedente, conform datelor din Registrul de stat al alegătorilor, inclusiv conform înregistrării prealabile.

Cu toate că legea nu este clară sub aspectul dat, a invocat că instanța trebuie să facă o conexiune a normei cu tipul scrutinului, fiind evident că aplicarea ei presupune calculul și analiza comparativă a numărului de cetățeni care au participat la scrutinele parlamentare precedente. Or, reclamantul a relevat că la unele secții de votare deschise, anterior au participat un număr substanțial de mic de votanți.

La fel, a susținut că Comisia Electorală Centrală nu a ținut cont de cele două criterii distincte prevăzute de art. 32 alin. (3) lit. b), c) din Codul electoral, și anume: a) numărul

persoanelor înregistrate prealabil - la caz, fiind doar 256 persoane și b) numărul persoanelor participante la scrutinele precedente - la alegerile prezidențiale 2020 (turul 2) unde au participat 31783 persoane; - la alegerile parlamentare din 2019 (circumscripția națională) unde au participat 37269 persoane.

A relatat că în condițiile în care la o secție de votare poate fi arondat un număr maxim de 3000 de persoane, se observă că pentru acești cetățeni, participanți la scrutinele precedente, ar fi fost suficient un număr de 13 secții de votare. Cu toate acestea, a arătat că analiza subiectului abordat, efectuată de AO Promo-LEX la data de 4 martie 2021, în cadrul studiului „Constituirea secțiilor de votare pentru alegătorii din stânga Nistrului”, denotă că un număr optim de secții de votare nu poate depăși 28 de secții. Respectiv, matematic aceste secții ar putea acoperi 84000 de votanți, număr de persoane ce nu a fost înregistrat ca participanți niciodată, la niciun scrutin și care efectiv constituie circa 33% din numărul total de alegători înregistrați în Registrul de Stat al Alegătorilor pentru aceste raioane.

Totodată, a menționat că potrivit opiniei separate a membrului Comisiei Electorale Centrale Dumitru Pavel, rezultă faptul că au fost aprobate deschiderea a 3 secții de votare în satul Corjova și municipiul Bender, localități asupra cărora nu există nicio coordonare cu autoritățile competente ale Republicii Moldova, după cum acest subiect nu a fost supus unei aprecieri în cadrul Comisiei Unificate de Control. De asemenea, la subiectul dat s-a expus Ministerul Afacerilor Interne care a indicat expres că la moment nu poate să asigure securitatea votului în aceste localități pentru că este necesară antrenare de efectiv suplimentar și că chestiunea dată trebuie mai întâi aprobată în cadrul Comisiei Unificate de Control, or, a susținut că pârâțul a adoptat un act administrativ pe care nu poate să-l pună în executare efectivă, dar și care poate antrena escaladarea conflictului transnistrean.

Prin urmare, a declarat că criteriul legal conex de numărul alegătorilor care au participat la scrutinele precedente, este inexistent în aceste situații, iar actul emis de către Comisia Electorală Centrală contravine expres normei legale citate.

În consecință, reclamantul a enunțat că domicilierea cetățenilor pe un teritoriu necontrolat de autoritățile Republicii Moldova și imposibilitatea concurenților electorali de a le aduce la cunoștință programele electorale, încalcă dreptul ultimilor la crearea unor condiții egale de informare pentru toți cetățenii Republicii Moldova care intenționează să-și manifeste intenția de vot, având în vedere că accesul concurentului electoral și al mass-mediei în regiune este esențial pentru a avea alegeri parlamentare transparente și echitabile. În drept, reclamantul Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr” și-a întemeiat acțiunea pe prevederile art. art. 21 alin. (1), 22 alin. (1), 23 alin. (1), (3), 24 alin. (1), 189 alin. (1), 191 alin. (2), 206 alin. (1) lit. e), 224 alin. (1) Cod administrativ și art. 72 alin.(3) Cod electoral.

Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr” a solicitat inclusiv prin cererea de concretizare a cerințelor din 8 iunie 2021, de modificare a acțiunii din 25 iunie 2021, de completare a acțiunii din 1 iulie 2021 și inclusiv până la începutul dezbaterilor judiciare:

- anularea parțială a actului administrativ normativ în partea anexei de la punctul 1 din hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.4965 din 5 iunie 2021 cu privire la

organizarea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni în cadrul alegerilor parlamentare anticipate din data de 11 iulie 2021, modificată prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.4999 pentru modificarea anexei la hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.4965 din 5 iunie 2021 cu privire la organizarea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni în cadrul alegerilor parlamentare anticipate din data de 11 iulie 2021, în partea ce depășește numărul de 12 secții de votare;

- anularea parțială a actului administrativ normativ în partea punctului 1, subpct. 3) din hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.4999 din 15 iunie 2021 pentru modificarea anexei la hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.4965 din 5 iunie 2021 cu privire la organizarea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni în cadrul alegerilor parlamentare anticipate din data de 11 iulie 2021, în partea ce depășește numărul de 12 secții de votare.

La 7 iulie 2021, Comisia Electorală Centrală a depus cerere cu privire la strămutarea cauzei la altă instanță egală în grad.

Prin încheierea din 8 iulie 2021 a Curții Supreme de Justiție, a fost respinsă cererea depusă de către Comisia Electorală Centrală cu privire la strămutarea cauzei la o altă instanță de judecată egală în grad, cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr”, fiind restituită la Curtea de Apel Chișinău, pentru examinare în fond.

Prin hotărârea din 8 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost admisă integral contestația depusă de către Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr” împotriva Comisiei Electorale Centrale a Republicii Moldova, terți Biroul Politici de Reintegrare din cadrul Cancelariei de Stat a Guvernului Republicii Moldova, Comisia Unificată de Control din cadrul Cancelariei de Stat a Guvernului Republicii Moldova, Inspectoratul General al Poliției, Serviciul de Informații și Securitate cu privire la anularea parțială a actului administrativ normativ. A fost anulat parțial actul administrativ normativ în partea anexei de la punctul 1 din hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.4965 din 5 iunie 2021 cu privire la organizarea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni în cadrul alegerilor parlamentare anticipate din data de 11 iulie 2021, modificată prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.4999 pentru modificarea anexei la hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.4965 din 5 iunie 2021 cu privire la organizarea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni în cadrul alegerilor parlamentare anticipate din data de 11 iulie 2021, în partea ce depășește numărul de 12 secții de votare. A fost anulat parțial actul administrativ normativ în partea punctului 1, subpct. 3 din hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.4999 din 15 iunie 2021 pentru modificarea anexei la hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.4965 din 5 iunie 2021 cu privire la organizarea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni în cadrul alegerilor

parlamentare anticipate din data de 11 iulie 2021, în partea ce depășește numărul de 12 secții de votare.

La 9 iulie 2021 Comisia Electorală Centrală a depus recurs împotriva hotărârii din 8 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău, și tot la 9 iulie 2021, a prezentat motivarea recursului.

În susținerea recursului a invocat dezacordul cu hotărârea contestată, considerând-o neîntemeiată și ilegală, prin faptul că a fost emisă cu încălcarea și aplicarea eronată a normelor de drept material.

Recurentul a indicat că este neîntemeiată și lipsită de utilitate practică înaintarea de către Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr” a unei acțiuni în control normativ prin care se solicită ca rezultat final îngrădirea dreptului de a vota al 87 000 locuitori din stânga Nistrului (adică 3 mii de alegători pentru cele 29 de secții de votare excluse), iar în esența sa, acțiunea înaintată este o *actio popularis*, iar instanța de judecată urma să o declare inadmisibilă în conformitate cu prevederile art. 207 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ.

La fel, cu referire la netemeinicia acțiunii, a susținut că din conținutul art. 32 Cod electoral, rezultă că nici concurentul electoral, nici instanța de judecată nu sunt abilitați cu dreptul de a înainta propuneri și/sau să decidă numărul exact al secțiilor de votare, ultima fiind lipsită de competența de a se pronunța asupra oportunității procedurilor administrative, în speță asupra oportunității constituirii secțiilor într-un anumit număr.

Sub pretextul dat, a menționat că intimatul, nefiind subiectul cu dreptul de a înainta propuneri, nu a demonstrat în ce măsură activitatea Comisiei Electorale Centrale nu este conformă prevederilor legale, or, a susținut că actul a fost emis de autoritatea competentă, ținând cont de propunerile Biroului politici de reintegrare și de criteriile stabilite de art.32 alin. (3) Cod electoral. Un alt criteriu la care este necesar de atras atenția, în opinia recurentului este imprevizibilitatea privind numărul alegătorilor care vor participa la scrutinul care se organizează, luând în considerație că la același tip de scrutin (scrutinul parlamentar din 24 februarie 2019) au participat 36 696 de alegători, pentru care au fost deschise 47 de secții de votare. Astfel, a indicat că Comisia a redistribuit amplasarea unor secții de votare ținând cont inclusiv de rata de participare la scrutinul național precedent (turul II al alegerilor prezidențiale din 2020) păstrând în linii generale amplasarea secțiilor precedente, însă cu o secție mai puțin.

A relevat că faptul păstrării amplasării secțiilor de votare de la scrutinul precedent este în sine un mijloc suplimentar în vederea obținerii scopului legitim ca alegătorii să-și organizeze din timp exercitarea dreptului electoral, iar actul judecătoresc care într-o manieră ambiguă anulează cu 2 zile înainte de ziua alegerilor secțiile de votare care excedă numărul de 12 secții reprezintă o pârghie și un blocaj evident al realizării scopului legitim și dreptului constituțional, inclusiv descurajează alegătorii de a participa la scrutin, ceea ce reprezintă consecințe inadmisibile într-un stat de drept pentru actul de înfăptuire a justiției.

Suplimentar, a indicat că în conformitate cu art.30 alin.(2) din Codul electoral, o secție de votare se creează pentru cel mult 3000 de alegători. Astfel, ținând cont de faptul că în total la data de 21 iunie 2021 în localitățile din stânga Nistrului conform

datelor din RSA domiciliază 258691 de alegători, în mod normal, aplicând strict norma menționată, ar fi necesară deschiderea a cel puțin 86 secții de votare.

Recurentul a insistat asupra faptului că instanța de fond eronat a aplicat prevederile art. 32 din Codul electoral, care reprezintă o normă juridică de protecție a dreptului de vot a cetățenilor Republicii Moldova din localitățile din stânga Nistrului, astfel încât organizarea secțiilor de votare într-un număr mai mare, care să cuprindă posibilitatea reală pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului de a-și exercita dreptul de a alege, nu constituie o ilegalitate de drept material electoral, dar o necesitate pentru securitatea teritorială a Republicii Moldova, o motivare a cetățenilor Republicii Moldova din localitățile din stânga Nistrului de a participa la formarea democratică a puterii de stat, un mod de a spori încrederea în autoritățile constituționale și participarea efectivă la viața social-politică a Republicii Moldova.

Totodată, a relatat că hotărârea instanței de fond constituie o ingerință disproporționată în dreptul de a alege și a fi ales, care la art. 38 din Constituție prevede că voința poporului constituie baza puterii de stat.

Mai mult, cu referire la art. 23 Cod administrativ, a menționat că din perspectiva egalității de tratament pentru alegerile prezidențiale au fost organizate 42 de secții de votare, iar acțiunea formulată a fost declarată inadmisibilă de către Curtea de Apel Chișinău prin hotărârea nr. 3-129/20 din 8 octombrie 2020, menținută de Curtea Supremă de Justiție prin încheierea nr. 3ra-1054/20 din 12 octombrie 2020. Astfel, a susținut că soluția Curții de Apel Chișinău contravine și caracterului uniform al practicii judiciare și al securității raporturilor juridice.

Recurentul a reiterat prin prisma art. 21 Cod administrativ, că scopul legitim al actului administrativ adoptat de Comisia Electorală Centrală constă în organizarea secțiilor de votare pentru exercitarea efectivă și practică de către alegătorii din stânga Nistrului a dreptului de a alege la alegerile parlamentare anticipate de 11 iulie 2021, pe când soluția Curții de Apel Chișinău nu conține scopul legitim și motivarea acestuia, ci din contra îngrădește și obstrucționează, reducând dreptul de a alege a locuitorilor din stânga Nistrului de la unul efectiv și practic, la unul teoretic și iluzoriu.

A mai afirmat că soluția adoptată de Curtea de Apel Chișinău pe lângă faptul că nu urmărește un scop legitim, potrivit, eșuează și din punct de vedere al necesității, or, a invocat că măsura este necesară numai dacă nu este disponibil un alt mijloc la fel de adecvat, pe când la această etapă și stare de lucruri, nu există un alt mijloc pentru a asigura realizarea efectivă și practică a drepturilor de a alege pentru locuitorii din stânga Nistrului, decât formarea mai multor secții de votare cu sediul pe teritoriul Republicii Moldova aflat sub jurisdicția constituțională a autorităților publice centrale.

La fel, a menționat că autoritățile publice indicate în prezenta cauză ca terți, nu au fost atrase și autorizate să participe în această calitate conform art. 205 alin. (4) din Codul administrativ. Astfel, a enunțat că autoritatea publică poate fi atrasă ca terț doar într-o singură situație prevăzută de art. 205 alin. (3) și 125 din Codul administrativ, fapt care nu se învederează la caz, având în vedere că în speță nu este înaintată o acțiune în obligare, dar în control normativ, în caz contrar instanța urma obligatoriu conform art. 205 alin. (2) Cod administrativ, să atragă în proces toți concurenții electorali.

Recurentul Comisia Electorală Centrală, a solicitat admiterea recursului, casarea hotărârii din 8 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău și emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie declarată inadmisibilă sau să fie respinsă ca neîntemeiată.

La 10 iulie 2021 Comisia Electorală Centrală a depus recurs suplimentar, reiterând că hotărârea primei instanțe, reprezintă în sine o negare completă a principiilor de constituire a statului de drept prin procedură democratică cu elemente de atentare la integritatea teritorială, fiind folosite argumente expuse într-o formă necorespunzătoare circumstanțelor speței, fapt pentru care urmează a fi casată.

În conformitate cu art. 244 alin.(1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) Cod administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, la caz, se contestă hotărârea Comisiei Electorale Centrale emisă în perioada electorală în cazul alegerilor parlamentare anticipate, care a fost emisă în conformitate cu prevederile Codului electoral.

Respectiv, în conformitate cu art. 5 alin. (3) din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017 coroborat cu art. 2 alin. (2) Cod administrativ, la termenul de depunere a recursului împotriva hotărârii judecătorești sunt aplicabile normele Codului electoral, care față de Codul administrativ sunt norme juridice speciale, aplicabile anumitor categorii de raporturi sociale și/sau subiecți strict determinați.

În conformitate cu art. 74 alin. (6) Cod electoral, împotriva hotărârii instanței de judecată poate fi depus un apel în termen de o zi de la pronunțare, iar împotriva deciziei instanței de apel - un recurs în termen de o zi de la pronunțare.

Din actele cauzei rezultă că hotărârea Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată în data de 8 iulie 2021. Astfel, recursul depus de către Comisia Electorală Centrală la 9 iulie 2021, este în termen.

La 9 iulie 2021, prin intermediul poștei electronice, Curtea Supremă de Justiție în scopul asigurării unui proces echitabil în ordine de recurs a notificat intimaților copia recursului depus de către Comisia Electorală Centrală, acordându-le posibilitatea de a prezenta referințe.

Prin referințele din 10 iulie 2021, Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr” reprezentat de avocatul Ion Botnarenco, a solicitat restituirea recursului depus de Comisia Electorală Centrală, reprezentată de Dorin Cimil ca fiind depusă de o persoană care nu este participant la proces și/sau declararea inadmisibilă a recursului. Or, Dorin Cimil nu a prezentat instanței de judecată o dovadă a înputernicirilor acordate de membrii organului electoral cu privire la reprezentarea intereselor CEC.

Cu referire la argumentele enunțate, Colegiul reține că, Dorin Cimil este președintele Comisiei Electorale Centrale, care reprezintă organul electoral în relația cu terții, iar conform art. 195 din Codul administrativ în coroborare cu art. 75 alin. (2) din Codul de procedură civilă, procesele persoanelor juridice se susțin în instanță de

judecată de către organele lor de administrare, care acționează în limitele împuternicirilor atribuite prin lege, prin alte acte normative sau prin actele lor de constituire, precum și de către alți angajați împuterniciți ai persoanei juridice, de către avocați sau avocați stagiați.

Respectiv, având în vedere că autoritățile publice acționează prin intermediul conducătorilor sau al reprezentanților, instanța de recurs reține că președintele Comisiei Electorale Centrale dispune de dreptul de a contesta hotărârea judecătorească.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, examinând admisibilitatea recursului, l-a numit pentru judecare în complet din 5 judecători.

La 10 iulie 2021 Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr” reprezentat de avocatul Ion Botnarencu a depus o cerere prin care a solicitat dispunerea invitării părților în proces.

În conformitate cu prevederile art. 247 Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces. În speță,

Colegiul nu consideră oportun de a cita participanții la proces și reprezentanții acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în cererea de recurs, deoarece criticile recurentului au fost expuse cu suficientă claritate, iar intimatul prin referințe și-a expus opinia asupra temeiniciei recursului.

De altfel, se impune a învedera că examinarea cauzei în ordine de recurs în lipsa participanților la proces, nu poate fi calificată ca o limitare a dreptului de apărare și dreptului de acces la justiție, în condițiile când participanții la proces beneficiază de un ansamblu de pârghii legale întru realizarea drepturilor lor.

În esență, intimatul Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr” și-a prezentat poziția în scris și a răspuns la concluziile părții adverse.

În consecință, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, cererea Partidului Politic „Platforma Demnitate și Adevăr” reprezentat de avocatul Ion Botnarencu cu privire la dispunerea invitării părților în proces, urmează a fi respinsă ca neîntemeiată.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa integral hotărârea primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii, de respingere integrală a acțiunii.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

Colegiul reține că conform art. 73 alin. (7) din Codul electoral, contestațiile depuse la instanțele de judecată se examinează în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și ale Codului administrativ, iar conform art. 74 alin. (1) din același cod, instanța de judecată adoptă și pronunță hotărârea în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și ale Codului administrativ.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. c) Cod administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție casează integral decizia instanței de apel și emite o nouă decizie.

În interpretarea art. 244 alin. (2) coroborat cu art. 231 alin. (2) din Codul administrativ, rezultă că pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La rândul său, în corespundere cu art. 22 și art. 219 alin. (1) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal administrate, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Iar potrivit art. 194 alin. (1) și (2) din același cod, în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept. În procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Recapitulând esența litigiului, în scopul verificării aplicării corecte a dreptului material și procedural, instanța de recurs reține starea de fapt constatată de instanța de fond și confirmată de părți, precum că prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 77-IX din 28 aprilie 2021 privind dizolvarea Parlamentului, data alegerii noului Parlament a fost stabilită pe 11 iulie 2021.

În scopul punerii în aplicare a decretului, Comisia Electorală Centrală a aprobat, prin hotărârea nr. 4817 din 5 mai 2021, Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor parlamentare anticipate din data de 11 iulie 2021.

Conform art. 30 din Codul electoral, secțiile de votare se constituie cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor, acest termen fiind reflectat în punctul 10 al Programului calendaristic, care stabilește că termenul limită pentru constituirea și organizarea secțiilor de votare pentru alegătorii din stânga Nistrului este data de 5 iunie inclusiv.

Ca urmare, la data de 5 iunie 2021, în scopul realizării dispozițiilor Codului electoral, Comisia Electorală Centrală a întreprins mai multe acțiuni și în temeiul art. 18 alin. (2), art. 29 lit. b) art. 32 alin. (1) și alin. (3), art. 81 alin. (3) din Codul electoral și în conformitate cu pct. 4, pct. 12 și pct. 13 din Regulamentul privind particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare pentru alegătorii Republicii Moldova domiciliați în unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului, municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1567/2018, precum și în urma răspunsurilor prezentate de autoritățile publice locale, a adoptat hotărârea nr. 4965 cu privire la organizarea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni în cadrul alegerilor parlamentare anticipate din data de

11 iulie 2021, care conform punctului 1 (conform anexei) au fost constituite 44 secții de votare.

Ulterior, Comisia Electorală Centrală a adoptat hotărârea nr. 4999 din 15 iunie 2021 pentru modificarea anexei la hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4965 din 5 iunie 2021, care potrivit punctului 1, subpt. 3), au fost substituite numărul de secții de votare din stânga Nistrului, municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni din 44 în 41 secții de votare.

Din considerentul că după cum a invocat reclamantul în acțiune, prin actele administrative adoptate de către Comisia Electorală Centrală (hotărârea nr. 4965 din 5 iunie 2021 și hotărârea nr. 4999 din 15 iunie 2021) la compartimentul stabilirii numărului secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni în cadrul alegerilor parlamentare anticipate din data de 11 iulie 2021, organul electoral contrar prevederilor art. 32 din Codul electoral nu a ținut cont de numărul persoanelor înregistrate prealabil (la caz fiind vorba despre doar 256 persoane) și de numărul persoanelor participante la scrutinele precedente (la alegerile prezidențiale 2020 (turul 2) au participat 31783 persoane; - la alegerile parlamentare din 2019 (circumscripția națională) au participat 37269 persoane), a fost depusă prezenta acțiune de contencios administrativ electoral, solicitând în urma concretizării acțiunii admiterea acesteia în sensul declarat.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță având ca obiect anularea în parte a actelor administrative normative, a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii, pe care a admis-o integral.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, consideră că soluția dată de către instanța de fond contravine circumstanțelor cauzei și este greșită, rezultată din aprecierea incorectă a materialului probator și interpretarea eronată a normelor de drept material. Or, o astfel de soluție rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele, mai mult că concluziile primei instanțe sunt bazate pe o apreciere unilaterală și arbitrară a materialului probator, fapt ce vine în contradicție cu normele de drept procedural.

În corespundere cu art. 224 alin. (1) lit. f) Cod administrativ, examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă hotărâre prin care respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sunt îndeplinite condițiile de adoptare a unei hotărâri prevăzute la lit. a)-e).

Potrivit articolului 1 alin. (3) din Constituție, Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.

Întru dezvoltarea conceptului statului de drept, articolul 2 alin. (1) din Legea Supremă prevede că suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție

În condițiile statului de drept, puterea politică aparține poporului. Dacă primele două elemente definitorii ale statului – teritoriul și populația – au un caracter obiectiv-material, cel de-al treilea element esențial – suveranitatea națională – are un caracter subiectiv-volițional și înseamnă că dreptul de comandă aparține poporului.

Colegiul relevă că, în sensul articolului 2 din Constituție, o democrație veritabilă poate fi constituită numai de către popor, prin exercitarea suveranității naționale în mod direct ori prin intermediul reprezentanților săi, aleși în cadrul unui scrutin democratic.

În acest sens, Colegiul menționează că alegerile constituie nu numai un mijloc de exercitare de către cetățeni a drepturilor lor politice, consacrate de Constituție, ci și un mijloc de dotare a instituțiilor unui stat democratic cu o capacitate coerentă de expresie, pentru a face posibilă organizarea unor centre de decizie politică, eficiente și în măsură să imprime activității de stat o orientare general nefragmentată.

Astfel, fiind caracteristice unui stat de drept, alegerile sunt instrumente prin excelență ale democrației directe, în care alegătorii își exprimă opțiunea.

Totodată, dreptul de vot, fiind un drept fundamental, potrivit art.4 din Constituție, urmează a fi interpretat și aplicat inclusiv prin raportare la garanțiile instituite în Declarația Universală a Drepturilor Omului, Convenția europeană și Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, care stabilesc că voința poporului este baza puterii de stat.

Potrivit art. 61 alin. (2) din Constituție, modul de organizare și de desfășurare a alegerilor este stabilit prin lege organică.

Astfel, întru garantarea exprimării voinței libere a cetățenilor prin apărarea principiilor democratice în materia dreptului electoral, Parlamentul a adoptat Codul electoral, care reglementează modul de organizare și desfășurare a alegerilor parlamentare, locale, precum și modul de organizare și desfășurare a referendumurilor.

În vederea asigurării exercitării dreptului de vot de către toți cetățenii, art. 2 alin. (1) și (2) din Codul electoral stabilește că cetățeanul Republicii Moldova participă la alegeri prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Participarea la alegeri este liberă (benevolă). Nimeni nu este în drept să exercite presiuni asupra alegătorului cu scopul de a-l sili să participe sau să nu participe la alegeri, precum și asupra exprimării de către acesta a liberei sale voințe.

În continuare, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție decelează că particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului și a birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru localitățile din stînga Nistrului au fost stabilite la art. 32 din Codul electoral.

Potrivit alin. (1) al normei enunțate, în cazul alegerilor parlamentare, al alegerilor prezidențiale și al referendumurilor republicane, pentru alegătorii localităților din stînga Nistrului, Comisia Electorală Centrală, cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor, organizează mai multe secții de votare cu sediul pe teritoriul Republicii Moldova aflat sub jurisdicția constituțională a autorităților publice centrale. La formarea respectivelor secții de votare, Comisia Electorală Centrală va ține cont de propunerile Biroului politici de reintegrare. Biroul politici de reintegrare, la elaborarea propunerilor

menționate, va ține cont de organizarea administrativ-teritorială, de specificul căilor de acces și comunicare, de asemenea va contribui la asigurarea accesului alegătorilor la procesul electoral și la organele electorale respective.

Din interpretarea alin. (1) al normei vizate se deduce cert obligația autorităților statului de a crea mai multe secții pentru alegătorii din regiunea din stânga Nistrului pe teritoriul efectiv controlat de autoritățile constituționale ale Republicii Moldova. Organul abilitat de dreptul discreționar de a constitui secțiile de votare este Comisia Electorală Centrală, iar organul cu dreptul de a înainta propuneri consultative este Biroul politici de reintegrare.

În același timp, conform alin. (2)-(5) al normei respective, organul electoral responsabil va forma secții de votare distincte pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, care aparțin circumscripției electorale respective formate de Comisia Electorală Centrală în baza regulamentului aprobat. Secțiile de votare în cauză se subordonează consiliului electoral format în conformitate cu prevederile art.28.

La deschiderea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului se vor respecta, în particular, următoarele criterii: a) secțiile de votare se vor deschide în unitățile administrativ-teritoriale aflate sub control constituțional al autorităților Republicii Moldova, atât de pe malul stîng, cît și de pe malul drept al Nistrului; b) pentru localitățile din stînga Nistrului vor fi deschise secții de votare distincte în baza datelor din Registrul de stat al alegătorilor, inclusiv în baza înregistrării prealabile, conform procedurii stabilite prin regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală; c) la deschiderea secțiilor de votare se va ține cont de numărul alegătorilor care au participat la scrutinele precedente, conform datelor din Registrul de stat al alegătorilor, inclusiv conform înregistrării prealabile.

La formarea birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului, prevederile art.30 se aplică în modul corespunzător. Organul administrației publice locale competent să desemneze membri ai biroului electoral respectiv al secției de votare este cel de la sediul secției de votare deschise pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului.

Particularitățile organizării și funcționării birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului se reglementează de Comisia Electorală Centrală, iar cheltuielile aferente organizării și funcționării acestor birouri se suportă din bugetul alocat pentru alegeri/referendum. Pentru secțiile de votare în cauză, cheltuielile se estimează în prealabil de către Guvern și Comisia Electorală Centrală, iar în cazul cînd nu sînt prevăzute în bugetul alocat pentru alegeri/referendum, mijloacele financiare se alocă din fondul de rezervă al Guvernului.

Astfel, pentru a vedea dacă actele administrative contestate – hotărârile nr. 4965 din 5 iunie 2021 și nr. 4999 din 15 iunie 2021 respectă standardele legislației electorale cît și a legilor speciale în acest sens, scopul cărora este asigurarea și realizarea dreptului electoral, prima instanță urma să analizeze: a) dacă la adoptarea acestora, Comisia Electorală Centrală a ținut cont de criteriile de stabilire a secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului și a birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru localitățile din stînga Nistrului prevăzute la articolul 32 din Codul electoral și b) cui aparține

competența de a determina numărul și localizarea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului, circumstanțe însă ce au fost lasate fără apreciere de către prima instanță.

Potrivit articolului 14 din Codul electoral, sistemul organelor electorale este constituit din Comisia Electorală Centrală; consiliile electorale de circumscripție; birourile electorale ale secțiilor de votare.

Comisia Electorală Centrală este un organ de stat independent, înființat pentru realizarea politicii electorale în scopul unei bune desfășurări a alegerilor, pentru supravegherea și controlul respectării prevederilor legale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale (articolul 1 din Codul electoral).

În acest sens, Colegiul reține că, atunci când a adoptat actele normative contestate, Comisia Electorală Centrală s-a bazat pe prevederile art. 18 alin. (2), art. 29 lit. b) art. 32 alin. (1) și alin. (3), art. 81 alin. (3) din Codul electoral și în conformitate cu pct. 4, pct. 12 și pct. 13 din Regulamentul privind particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare pentru alegătorii Republicii Moldova domiciliați în unitățile administrativ-teritoriale din stînga Nistrului, municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1567/2018, precum și în urma răspunsurilor prezentate de autoritățile publice locale.

La caz, reclamantul pretinde că, la emiterea actelor normative contestate, Comisia Electorală Centrală nu a ținut cont de particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului și a birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru localitățile din stînga Nistrului prevăzute la articolul 32 din Codul electoral și, prin urmare, a încălcat dreptul de a alege și de a fi ales, garantat de articolul 38 din Constituție.

Sub acest aspect și prin aplicarea regulilor de interpretare corectă a normelor de drept material sus- indicate este evident că prima instanță, examinând cauza, greșit a concluzionat despre necesitatea admiterii acțiunii reclamantului Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr”, pe motiv că în speță Comisia Electorală Centrală a dispus deschiderea mai multor secții de vot, decât necesitatea evaluată conform criteriilor stabilite la art. 32 alin. (3) din Codul electoral.

Or, Comisia Electorală Centrală a determinat numărul și localizarea secțiilor de votare din localitățile din stînga Nistrului și a birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru localitățile din stînga Nistrului reieșind din art. 32 din Codul electoral.

La acest capitol, Colegiul reține că dreptul de vot nu trebuie să constituie un privilegiu al unor categorii restrânse de persoane, ci un bun al întregii societăți, iar prezumția ar trebui să opereze în favoarea recunoașterii sale în cazul unui număr cât mai mare de persoane.

Din aceste considerente, nu pot fi reținute și se resping argumentele reclamantului Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr”, preluate greșit de către prima instanță precum că activitatea Comisiei Electorale Centrale la adoptarea hotărârilor contestate nu este conformă prevederilor legale, organul electoral dispunând neîntemeiat deschiderea mai multor secții de vot, decât necesitatea evaluată conform criteriilor stabilite la art. 32 alin. (3) din Codul Electoral.

Or, Curtea de Apel Chișinău contrar prevederilor art. 32 alin. (3) din Codul electoral, în motivarea actului recurat și-a bazat argumentarea doar prin aplicarea unui singur criteriu stabilit de art. 32 alin. (3) din Codul electoral, și anume: la deschiderea secțiilor de votare se va ține cont de numărul alegătorilor care au participat la scrutinele precedente, conform datelor din Registrul de stat al alegătorilor, inclusiv conform înregistrării prealabile. Respectiv, instanța de judecată a ignorat aplicarea celorlalte criterii prevăzute de legiuitor, numărul de alegători incluși în Registrul de stat al alegătorilor care este unul exact și criteriul înregistrării prealabile care servește mai mult pentru stabilirea amplasării secțiilor de votare.

Suplimentar, instanța de fond s-a bazat pe numărul maxim de alegători care pot participa la votare într-o secție de votare, pe când prevederile art. 30 alin. (2) din Codul electoral stabilesc și numărul minim de 30 de alegători, or la cele 41 de secții de votare deschise pentru alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021, la scrutinul precedent au participat mai mult de 30 de alegători per secție de votare.

Nu pot fi reținute nici argumentele reclamantului preluate de prima instanță precum că la deschiderea secțiilor de votare din stînga Nistrului, organul electoral nu a ținut cont de numărul alegătorilor care au participat la scrutinele precedente, conform datelor din Registrul de stat al alegătorilor, inclusiv conform înregistrării prealabile, motiv pentru care criteriile potrivit cărora a fost stabilit numărul secțiilor de vot pentru locuitorii din stînga Nistrului, în număr de 41 sunt lipsă.

Aceasta deoarece scopul prevederilor art. 32 din Codul electoral generează o obligație pozitivă pentru autoritățile publice ale Republicii Moldova, în special al Comisiei Electorale Centrale de a organiza cât mai multe secții de votare cu sediul pe teritoriul Republicii Moldova aflat sub jurisdicția constituțională a autorităților publice centrale care să cuprindă posibilitatea reală pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului de a-și exercita dreptul de a alege, ceea ce nu constituie o ilegalitate de drept material electoral, dar o necesitate pentru securitatea teritorială a Republicii Moldova, o motivare a cetățenilor Republicii Moldova din localitățile din stînga Nistrului de a participa la formarea democratică a puterii de stat, un mod de a spori încrederea în autoritățile constituționale și participarea efectivă la viața social-politică a Republicii Moldova. Or, teritoriul din stînga Nistrului este o componentă inalienabilă a teritoriului suveran al statului, Republica Moldova.

Totodată, Colegiul menționează că înregistrarea prealabilă nu este obligatorie. Cetățenii care, din diferite motive, nu se înregistrează în prealabil își pot exercita dreptul de vot, prezentându-se în ziua alegerilor la secția de votare constituită în condițiile stabilite de Regulamentul privind particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare pentru alegătorii Republicii Moldova domiciliați în unitățile administrativ-teritoriale din stînga Nistrului, municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1567/2018

Astfel, lipsa înregistrării prealabile nu restricționează dreptul de vot. Înregistrarea constituie un criteriu determinant pentru autoritățile responsabile de organizarea procesului electoral, și nu pentru alegători. Or, numărul alegătorilor care vor participa la scrutinul care se organizează este imprevizibil (la același tip de scrutin parlamentar

din 24.02.2019 au participat 36 696 de alegatori, pentru care au fost deschise 47 de secții de votare).

În această ordine de idei, Colegiul reține că întru neaducerii atingerii esenței dreptului la vot pentru locuitorii din stînga Nistrului, garantat de articolul 38 din Constituție, Comisia Electorală Centrală a redistribuit amplasarea unor secții de votare ținând cont inclusiv de rata de participare la scrutinul național precedent (turul II al alegerilor prezidențiale din 2020), păstrând în linii generale amplasarea secțiilor precedente, fapt care a și determinat stabilirea în final a unui număr de 41 de secții de votare din localitățile din stînga Nistrului, or, anume Comisia Electorală Centrală în condițiile art. 1 din Codul electoral, este organul înființat pentru organizarea alegerilor, fiind în final responsabil pentru desfășurarea acestora în condițiile legii.

Cu alte cuvinte, organele electorale dispun de competență, în special, cu privire la asigurarea dreptului la vot al cetățenilor în țară, modul de întocmire a listelor electorale, înregistrarea concurenților electorali, asigurarea egalității tuturor concurenților electorali, monitorizarea adecvată a respectării regulilor de desfășurare a campaniei electorale și a rezultatelor scrutinului.

Mai mult decât atât, analizând dosarul administrativ, rezultă că Comisia Electorală Centrală a primit de la Biroul politici de reintegrare din cadrul Cancelariei de Stat răspunsul conform căruia, nu există riscuri legate de organizarea secțiilor de votare pentru alegătorii din stînga Nistrului. Poziția organului electoral corespunde și cu poziția Guvernului Republicii Moldova, ceea ce se confirmă prin referința din 8 iunie 2021 anexată la dosar (vol.I,f.d.32).

Respectiv, în această ordine de idei, Colegiul reține ca fiind întemeiate argumentele recursului precum că actele administrative contestate au fost adoptate/emise de autoritatea competentă, ținând cont de propunerile Biroului politici de reintegrare, bazându-se pe toate criteriile stabilite de art.32 alin.(3) din Codul electoral, și anume: a) secțiile au fost amplasate pe teritoriul aflat sub controlul constituțional al autorităților Republicii Moldova; b) numărul de secții s-a estimat în baza numărului de alegători înscriși în Registrul de Stat al alegătorilor (258691 de alegători la data de 21.06.21); c) numărul de secții s-a estimate în corespundere cu rata de participare la scrutinul precedent (31783 de alegători și 42 de secții de votare).

În acest context, Colegiul consideră că, atâta timp cât stabilirea numărului secțiilor de votare ține de atribuția autorității competente în organizarea alegerilor (Comisia Electorală Centrală), aceasta fiind mai bine plasată pentru aprecierea posibilităților și necesităților practice de organizare a votului, iar activitatea și hotărârile autorității publice sunt conforme rigorilor legale, instanța de judecată greșit a anulat actele administrative contestate în partea ce depășește numărul de 12 secții de votare, motiv ce impune instanței de recurs să ajungă la concluzia că soluția adoptată de prima instanță contravine normelor de drept enunțate, a principiului egalității de tratament a alegătorilor aflați în ziua alegerilor pe teritoriul Republicii Moldova și este de natură să obstrucționeze exercitarea efectivă a dreptului de vot, ceea ce constituie temei de casare a acesteia, și emiterea unei noi decizii, de respingere a acțiunii.

Din aceste considerente și având în vedere faptul că organizarea, stabilirea și funcționarea secțiilor de votare pentru locuitorii din stînga Nistrului se stabilește de

Comisia Electorală Centrală, care la emiterea hotărârilor a ținut cont de propunerile Biroului politici de reintegrare, prerogativa acesteia fiind delegată prin lege, art.32 din Codul electoral, actele administrative contestate corespund integral prevederilor legale, iar alegațiile reclamanului referitoare la încălcarea dreptului la vot nu pot fi reținute.

Or, pentru a se constata o încălcare a dreptului la vot, trebuie să fie atestată o ingerință în esența acestuia, pe când la caz reclamantul are în vedere elemente ce țin de calculul probabilităților, fără a exista elemente certe care să indice împiedicarea exprimării sau denaturarea voinței electorale a alegătorilor, afirmații care de altfel au fost stabilite doar prin diverse deducții, calcule probabilistice, bazate pe simple aprecieri ale autorului cererii.

La acest capitol, Colegiul reține că procedura creării secțiilor de votare nu poate fi bazată pe probabilități estimative, după cum a stabilit și constatat greșit Curtea de Apel Chișinău în hotărârea din 8 iulie 2021, or pentru alegătorii din teritoriu controlat, secțiile se creează indiferent de rata de participare, - fapt care urmează a fi aplicat prin analogie asupra secțiilor create pentru regiunea din stânga Nistrului în sensul examinării oportunității reamplasării și sau lichidării celor secții unde s-au prezentat mai puțin de 30 de alegători, fapt examinat și implementat conform rațiunilor de oportunitate de către organul electoral.

În continuare, Colegiul reține ca fiind întemeiate și argumentele recursului precum că hotărârea Curții de Apel Chișinău constituie o ingerință disproporționată în dreptul de a alege și a fi ales pentru alegătorii din stânga Nistrului, garantat de art. 38 din Constituție și contravine prevederilor art. 21 din Codul administrativ care prevede principiul proporționalității activității administrative.

Astfel, potrivit normei enunțate, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative. Exercițarea atribuțiilor legale nu poate fi contrară scopului pentru care acestea au fost reglementate. Autoritățile publice și instanțele de judecată competente nu pot dispune limitarea exercitării drepturilor și a libertăților persoanelor decât în cazurile și în condițiile expres stabilite de lege.

Colegiul reține că prevederile art. 21 aliniatul (3) din Codul administrativ, se aplică în coroborare cu prevederile art. 29 și 36 din Codul administrativ, deoarece sintagmele „nu pot dispune” și „decât” permit o anumită ingerință în drepturile persoanei însă ea trebuie să fie proporțională. încălcarea proporționalității viciază soluția instanței de judecată prin care se intervine în drepturile persoanei.

La rândul său, conform art. 29 din Codul administrativ, orice măsură întreprinsă de autoritățile publice prin care se afectează drepturile sau libertățile prevăzute de lege trebuie să corespundă principiului proporționalității. O măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă: a) este potrivită pentru atingerea scopului urmărit în temeiul împuternicirii atribuite prin lege; b) este necesară pentru atingerea scopului; c) este rezonabilă. Măsura întreprinsă de autoritățile publice este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit.

Colegiul decelează că scopul legitim al actelor administrative adoptate de Comisia Electorală Centrală constă în organizarea secțiilor de votare pentru exercitarea

efectivă și practică de către alegătorii din stânga Nistrului a dreptului de a alege la alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021, pe când soluția Curții de Apel Chișinău îngrădește și obstrucționează, reducând dreptul de a alege a locuitorilor din stânga Nistrului de la unul efectiv și practic, la unul teoretic și iluzoriu – 12 secții de votare asigurând dreptul de a vota eventual doar pentru 36 000 mii locuitori, pe când 41 de secții de votare ar asigura efectiv dreptul de a vota maxim pentru 123 000 locuitori (1 secție = 3000 alegători).

Colegiul mai reține și faptul că soluția adoptată de Curtea de Apel Chișinău pe lângă faptul că nu urmărește un scop legitim, este și disproporțională. Măsura este necesară numai dacă nu este disponibil un alt mijloc la fel de adecvat. Astfel, la această etapă, nu există un alt mijloc pentru a asigura realizarea efectivă și practică a drepturilor de a alege pentru locuitorii din stânga Nistrului, decât formarea mai multor secții de votare cu sediul pe teritoriul Republicii Moldova aflat sub jurisdicția constituțională a autorităților publice centrale.

Or, dreptul fundamental politic de a alege pentru locuitorii din stânga Nistrului, teritoriu suveran al Republicii Moldova, nu poate fi sacrificat sub nici un aspect, iar orice sacrificare a acestui drept fundamental trebuie să genereze avantaje net substanțiale decât nerealizarea dreptului de a vota maxim a 87 000 alegători de pe teritoriul suveran al Republicii Moldova din stânga Nistrului (29 secții de votare anulate x 3000 alegători pentru 1 secție = 87 000).

Prin urmare, sunt întemeiate și argumentele recursului precum că actul judecătoresc care a anulat cu 2 zile înainte de ziua alegerilor secțiile de votare care exced numărul 12 secții de votare conform calculului matematic reprezintă un blocaj evident al realizării scopului legitim și al dreptului constituțional de a alege pentru locuitorii din stânga Nistrului. Or, nici în cazul secțiilor de votare din străinătate, nici în cazul secțiilor de pe teritoriul aflat sub control constituțional al autorităților Republicii Moldova nu se creează secții la limita participării în cadrul scrutinului precedent, aceasta fiind un semnal pentru autoritatea electorală să-și exercite obligația pozitivă de suplinire a secțiilor de vot.

Mai mult, organizarea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului, municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni în cadrul alegerilor parlamentare anticipate din data de 11 iulie 2021 în număr de 41 nu pot fi considerate un privilegiu, după cum greșit a constatat prima instanță, de altfel s-ar deduce că dreptul la vot reprezintă un privilegiu, mai ales pentru o categorie de persoane care din motive neimputabile lor nu pot să-și exercite dreptul constituțional conform ordinii obișnuite, ele fiind nevoite să parcurgă o distanță suplimentară pentru a ajunge la secția de votare, deși își au domiciliul în propria țară.

Aici Colegiul reține ca fiind neîntemeiate argumentele instanței de fond precum că la deschiderea secțiilor de votare pentru alegătorii din stânga Nistrului și cei din diaspora, trebuie să fie aplicate aceleași reguli și principii, or, exercitarea dreptului la vot în străinătate poate fi condiționată de mai multe formalități, pe când votarea cetățenilor domiciliați în localitățile din stânga Nistrului nu poate fi echivalată cu cea a cetățenilor aflați în străinătate, pentru că o astfel de abordare ar atenta la integritatea teritorială.

Deci, Comisia Electorală Centrală, adoptând actele administrative contestate, a luat în considerare toate faptele relevante, a respectat limitele legale ale dreptului discreționar, precum și și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege, iar motive de anulare a acestora nu au fost stabilite. Or, puterea discreționară a autorităților în materia deschiderii secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului și a birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru localitățile din stînga Nistrului, aspect al dreptului la vot, trebuie: (i) să nu afecteze esența dreptului la vot; și (ii) să respecte criteriile stabilite de lege. Din aceste considerente și avînd în vedere că actele administrative corespund integral prevederilor legale, alegerile reclamanului referitoare la încălcarea dreptului la vot poartă un caracter declarativ, or, organizarea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului, municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni în cadrul alegerilor parlamentare anticipate din data de 11 iulie 2021 în număr de 41 nu poate leza un drept, aceasta în contrar se constituie pentru realizarea dreptului la vot și aparent de a fi ales.

În continuare, Colegiul mai constată că prima instanță în motivarea actului judecătoresc recurat a făcut calcule matematice, invocînd că ar fi de ajuns aproximativ 10-12 secții de votare (f.d. 35 din hotărâre), în final concluzionînd că ar fi oportun de a stabili 12 secții de votare, însă fără a analiza prin prisma art. 32 din Codul electoral și fără a ține cont de organizarea administrativ-teritorială, de specificul căilor de acces și comunicare, de asigurarea accesului alegătorilor la procesul electoral și la organele electorale respective care anume 12 secții de votare și în ce localități vor fi amplasate. Or, reieșind din informația anexată la dosar referitor la numărul alegătorilor care au participat la scrutinul precedent, menținerea a doar 12 secții de votare nu este justificată.

Totodată, analizînd dispozitivul hotărârii din 8 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în raport cu prevederile legale sus-menționate, instanța de recurs reține că nu este clar cum s-a ajuns anume la o asemenea concluzie și cum va fi pus în executare, avînd în vedere că hotărârea de control normativ în cazul dispunerii anulării unui act administrativ nu necesită a fi executată, prevederile anulate își pierd efectele juridice.

Colegiul relevă că Comisia Electorală Centrală la adoptarea hotărârilor contestate nu și-a depășit puterea discreționară în materia organizării alegerilor și nu a afectat esența dreptului la vot al cetățenilor din stînga Nistrului cu drept de vot, ci dimpotrivă, a întreprins măsuri pentru a asigura posibilitatea votării acestora. Or, organizarea secțiilor de votare pentru locuitorii din stînga Nistrului are ca scop asigurarea realizării dreptului de vot al cetățenilor moldoveni, iar anularea actelor administrative contestate în partea ce depășește numărul de 12 secții de votare nu va contribui la respectarea dreptului de vot al acestor cetățeni, ci va avea un efect diametral opus, ceea ce este inadmisibil într-un stat de drept democratic. Circumstanțele descrise permit instanței de recurs să conchidă că prima instanță a aplicat eronat prevederile legii, motiv din care actul judecătoresc de dispoziție, nu poate fi menținut, iar acțiunea urmează a fi respinsă.

Din considerentele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa integral hotărârea instanței de fond și de a emite o nouă decizie cu privire la respingerea acțiunii în contencios administrativ.

În conformitate cu art. 73 alin. (7) și 74 alin. (1) din Codul electoral în coroborare cu art. 248 alin. (1) lit. c), art. 224 alin. (1) lit. f) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție
d e c i d e:

Se admite recursul depus de Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova.

Se casează integral hotărârea din 8 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău și se emite o nouă decizie, prin care:

Se respinge acțiunea depusă de Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr” împotriva Comisiei Electorale Centrale, terți Biroul Politici de Reintegrare din cadrul Cancelariei de Stat a Guvernului Republicii Moldova, Comisia Unificată de Control din cadrul Cancelariei de Stat a Guvernului Republicii Moldova, Inspectoratul General al Poliției, Serviciul de Informații și Securitate cu privire la anularea în parte a actelor administrative.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Maria Ghervas

Nina Vascan

Nicolae Craiu

Victor Burduh